

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtute Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

III. Habitum fidei esse per se infusum & in sua substantia supernaturalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

cur non posset etiam procedere cum facilitate orta, ex habitu acquisito naturali. Quod hac facilitas in ipso actu non est modus intrinsecus, sed mera denominatio proveniens à potentia, quæ in actu primo magis propendit in actum: quare propter illam denominationem non posset idem actus fieri de non dispositione dispositio congrua ad iustificationem. Denique probabilius multo est, habitum supernaturalem non dare facilius posse, sed solum simpliciter posse; cum constet experientia puerum baptizatum non facilius credere, quando venit ad usum rationis propter habitum infusum in baptismo, quam si verè non esset baptizatus.

Alij dicunt Tertiò, habitum exigi ad infallibilitatem assensus, non ad substantiam. Sed contra, quia infallibilitas non est modus distinctus ab ipso actu; alioquin si distinguitur, ergo fit à solo habitu; nam infallibilitas illa, ut sic non est actus vitalis, ergo totus assensus fit ab intellectu solo, & infallibilitas à solo habitu, ergo assensus non potest esse dispositio ad iustificationem, quia ipse assensus nullo modo est ab habitu; infallibilitas autem non potest esse dispositio; quia cum non sit actus vitalis, non potest habere rationem meriti de congruo; ergo fatendum est ipsum actum secundum suam entitatem, secundum quam est dispositio, habere aliquid ratione cuius exigit procedere ab habitu supernaturali.

Quartò dicunt alij, exigi habitum ad hoc, ut in actu ponatur quidam modus proportionis cum fine supernaturali: sed contra, quia si actus secundum se non habebat proportionem cum fine supernaturali, non potest eam habere per modum superadditum: nam ista proportio debet esse per modum meriti: ille autem modus superadditus non potest reddere meritum actum qui de se non est meritorius: ille enim modus non est voluntarius formaliter, ut de se patet, nec aliunde dignificat opus, sicut dignitas personæ, ergo nullo modo confert ad proportionem ipsius actus, si ab ipso distinguitur. Omitto alios modos, ad quos minus apparenter potest exigi habitus. Videatur Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 3. sect. 6. & Vasquez in 1. 2. disp. 187. cap. 2.

Tertiò probari solet ab alijs supernaturalitas fidei, ex eo quod terminetur ad divinam revelationem sine alio medio, & sine vlla formidine. Ceterum ex dictis disp. 1. constat, non satis probari ex hoc capite supernaturalitatem: cum possit dari naturalis assensus circa idem obiectum, & sine formidine: non enim apparet in hoc aliqua manifesta repugnantia, quod latè & bene probat cum alijs Coninch. disp. 14. dub. 2. docens possibilem esse actum naturalem circa idem omnino obiectum formale nostræ fidei, & nos offendimus sect. precedenti.

Contra hanc communem sententiam nihil est, quod peculiarem habeat difficultatem; solum potest opponi S. Thom. infra quæst. 171. articulo 2. ad 3. ubi ait, *actiones, ad quas infunduntur habitus, non esse supernaturales secundum substantiam actus, sed solum secundum modum*. Respondetur S. Thomam solum velle significare ibi discrimen inter actiones miraculosas, quales sunt suscitatio mortui, & prophetia ex vna parte, & actus credendi, diligendi, &c. ex alia. Discrimen autem est, quod nec illæ priores, nec aliæ illis similes fieri possunt à natura, & ideo eas appellat supernaturales quantum ad substantiam: at verò istæ

actiones posteriores, licet cum illo modo supernaturalitatis (intrinseco quidem essentiali) non possint fieri à natura, possunt tamen fieri aliæ similes in modo tendendi ad sua obiecta, & ideo has dicit solum esse supernaturales quoad modum: non tamen negat illum modum esse de quidditate horum actuum; ita explicat S. Thom. Bañes infra q. 24. art. 2. in fine cum alijs Thomistis.

Opponunt alij, quod hæreticus assensu naturali credit articulo propter Dei revelationem, ergo non est, cur ponamus in Catholico assensum supernaturalem ad credendum propter divinam revelationem. Respondetur, non poni nostrum assensum supernaturalem præcisè, quia est propter revelationem, sed quia ex parte principij postulat aliquid supernaturale, ut visum est. An verò assensus hæretici differat à nostro etiam ex parte obiecti, videbimus infra disputatione 17. Omitto alia argumenta communia, quæ in vniuersum tendunt ad negandum omnes actus supernaturales in substantia: hæc enim pertinent ad materiam de gratia, vel ad materiam de habitibus, de qua in 1. 2. Videatur etiam Hurtado disp. 62. sectione 1. §. 111. ubi nobis consentiens dicit, ex necessitate habituum per se infusorum probandam supernaturalitatem actuum fidei, spei, & charitatis. Habitus autem per se infusos dari, aliunde ex auctoritate probandum est, ut videbimus sect. sequenti.

SECTIO III.

Habitum fidei esse per se infusum & in sua substantia supernaturalem.

Diximus, supernaturalitatem actuum fidei probari optime ex eo, quod infunditur à Deo solo habitus fidei, cuius infusio otiosa esset, si actus fidei, quales ad salutem requiruntur, non haberent aliquid prædicatum sibi quidditativum superans vires naturæ. Necesse ergo est, quod aliunde probemus dari talem habitum per se infusum; quod quidem potissimum fundamentum suum in auctoritate habet, quæ tanta est, ut iam sine nota graui negari non possit, ut cum alijs notat Hurtado disp. 62. §. 4. & dubium solum remanserit, an res hæc sit omnino de fide.

Plures negant, quos refert Salas 2. tom. in 1. 2. tract. 10. disp. 3. sect. 4. & sequitur Vasquez ibi adductus variis in locis. Canus tamen & Sotus, qui pro ea referuntur, magis sunt pro contraria, ut postea videbimus. Præcipuum fundamentum dēsumitur ex Innoc. III. in cap. *Maiores de baptismo* ubi relatis vtriusque partis opinionibus, eam partem non definit, & ex Concilio Viennensi relato in *Clementina unica de summa Trinitate*, ubi opinio ponens habitus infusos solum eligitur, ut magis probabilis, nec postea in Tridentino videtur hæc res omnino definita, omnia enim Tridentini loca pro habitibus infusis habent probabilem explicationem.

Verius tamen est, rem esse de fide; quod adulti iustificati habeant aliquid donum fidei infusæ & permanentis. Dixi *donum fidei*: abstrahendo à nomine *habitus*, quia an hæc fides sit habitus, vel quid aliud, fortasse nondum est definitum. Hæc sententiam tenet noster Valentia cum alijs multis, quos refert Salas ubi supra num. 39. & Suarez lib. 6.

An sit de fide, quod adulti iustificati habeant aliquid donum fidei infusæ. Sententia negans.

Sententia affirmans, vera.

lib. 6. de gratia cap. 3. & 8. & in presenti disput. 7. sect. 1. Granado in 1. 2. controuers. 4. disput. 2. & Coninch de supernaturalitate actuum moralium disp. 6. dub. 1. item Canus lib. 7. de locis cap. 2. licet pro contraria afferatur, quia dicit, non pertinere ad fidem eam questionem, an gratia & virtutes, quæ in baptismo infunduntur, sint qualitates; non tamen negat esse de fide veras virtutes permanentes in baptismo infundi, in quod etiam sensu loquitur Sotus lib. 2. de natura, & gratia cap. 19. qui tamen solum dicit, Concilium Tridentinum consulto noluisse vti nomine habituum, cum numeratit dona illa, quæ in iustificatione conferuntur, quia non pertinet ad fidem, an hæc dona sint qualitates pertinentes ad speciem habitus. Quod idem docet Vega lib. 7. in Tridentin. cap. 24. cum tamen expressè fateatur esse de fide post Tridentinum infundi virtutem fidei ab actu credendi distinctam; nam post adducta verba Concilij Viennensis supra relata sic ait Vega testis quidem fide dignus, & oculatus Tridentini Concilij. *Videtur est huic sanctæ Synodo, (scilicet Tridentinæ) acceptare sententiam istam, & asserenti oppositum anathema indicere: intellexit enim, hanc esse communem Ecclesiæ fidem; tamen non sub nomine habituum.* quod idem docet Sotus vbi supra cap. 18. qui & ipse Tridentino interfuit, & eius mentem melius potuit intelligere.

42. Probatur ergo hæc sententia primo ex Tridentino sess. 6. c. 7. vbi post numeratas dispositiones, quæ iustificationem præcedunt, & in ipsis actum fidei, & spei: subdit: *hanc dispositionem, & præparationem iustificatio ipsa consequitur, quæ non est sola peccatorum remissio, sed sanctificatio etiam, & renouatio interioris hominis per susceptionem gratiæ & donorum.* vbi susceptio gratiæ & donorum in iustificatione inclusa distinguitur à præparatione, quam consequitur, & in qua supponebatur iam fides actualis, ergo nomine donorum, quæ postea infunduntur, intelligi debet aliquid permanens, & ab actibus condistinctum. Confirmatur ex illatione facta à Concilio eodem cap. 7. vbi postquam dixit, causam formalem iustificationis esse iustitiam inhaerentem datam à Deo secundum cuiusque dispositionem infert statim: *unde in ipsa iustificatione cum remissione peccatorum hæc omnia accipit homo simul infusa per Iesum Christum, cui inseritur: fidem, spem, & charitatem.* Vbi explicat, quæ sint illa dona, quorum susceptionem superius dixerat includi in iustificatione. Confirmatur secundò ex verbis sequentibus vbi Concilium docet, hanc fidem esse, *quam ante baptismi Sacramentum ex Apostolorum traditione, catechumeni ab Ecclesiâ petunt, cum petunt fidem vitam æternam præstantem.* Hæc enim fides non datur ab Ecclesiâ, nisi per baptismum, ad quem ipsi accedunt: per baptismum autem non datur fides actualis, sed donum permanens fidei ab actu distinctum, neque ipsi postulare censentur actum fidei, cum quo iam habito accedunt ad baptismum.

43. Confirmatur tertio ex eodem Concilio eadem sess. cap. 15. & can. 28. dicente, quocunque peccato mortali amitti gratiam iustificationis, non tamen fidem, nisi per infidelitatem; & hanc fidem, quæ remanet amissa gratia, esse veram fidem. Vbi nomine fidei intelligitur aliquid permanens, & quod verè maneat in peccatore.

Confirmatur quarto, ex Concilio Moguntino

celebrato anno 1549. duobus annis post dictam sessionem 6. Concilij Tridentini, quare in cap. 7. habet quandam periphrasim illius capitis septimi sessionis sextæ Tridentinæ, in hæc verba: *iustificatio cum peccatorum remissione etiam sanctificationem, & interioris renouationem confert, quatenus per meritum Christi, quod iam credenti communicat, cum venia peccatorum Dei gratiam, & per Spiritum sanctum una cum fide simul spem & charitatem in corde diffusam accipit; hisque donis in ipso permanentibus, non solum reputatur, sed verè existit iustus.* Ex quibus verbis constat Patres illius Concilij intellexisse fidem, spem, & charitatem, quorum infusio ponitur à Tridentino in iustificatione, non esse actus, sed dona habitualia in ipso iustificato permanentia; & hoc ad doctrinam catholicam pertinere. Adde censuram Pij V. & Gregorij XII. contra propositionem Baij adductam sect. præcedenti.

Neque obstant verba Concilij Viennensis & Innocentij III. supra adducta; nam in primis, licet tunc non fuerit ea sententia ab Ecclesiâ definita, potuit postea post diuturnum examen definiti. Deinde addo, in illis locis non dici esse opinionem probabilem, quæ negaret in adultis iustificationem infusionem fidei permanentis: sed verò bique solum agi de questione illa, quod attinet ad paruulos: nam in dicto cap. *Maior* questio proposita est de baptismo paruulorum, an haberet aliquem effectum; ad quod respondet Pontifex, utique habere effectum remissionis peccati, licet adhuc sub lite esset inter Doctores, an paruulis infunderentur virtutes, quibusdam negantibus, & quibusdam concedentibus, quia paruulum, licet de adultis nemo dubitaret, de paruulis tamen dubitabant, eo quod in eis otiosa forent virtutes pro illo statu: imò ex his sumebant alij occasionem negandi valorem illius baptismi, eo quod non posset paruulus accipere eas virtutes, quæ in baptismo infunduntur. Deinde in Concilio Viennensi quod multò post tempore celebratum est, venit iterum eadem questio, an paruulis infunderentur virtutes in baptismo, sicut in adultis: & Concilium simul cum Pontifice elegit et probabilem sententiam affirmatiuam, & r. Sanctorum, ac Theologorum testimonij magis consonam: vbi nullo modo dicitur sententiam concedentem adultis infundi hos habitus, esse probabilior, hæc enim v. certa omnino supponebatur, sed sententiam, quæ dicit paruulis etiam sicut & adultis conferti in baptismo gratiam, & virtutes: de paruulis enim solum fuerat proposita questio in Concilio, & pro paruulis solum facit ratio, qua Pontifex probat illam decisionem: sic enim ait. *Nos attendentes generalem efficaciam mortis Christi, quæ per baptismum pariter applicatur omnibus baptizatis, opinionem secundam tanquam probabiliorē eligimus, &c.* Quæ dicat: mors Christi æqualiter applicatur in baptismo omnibus baptizatis, tam paruulis, quam adultis, ergo in omnibus æqualem habet effectum; ergo cum baptismus ex Christi passione habeat vim conferendi adultis gratiam & virtutes, vt ab omnibus conceditur; hanc etiam efficaciam habebit respectu paruulorum, Vides, ibi non poni vt probabilem infusionem virtutum in adultis, sed supponi vt certam, vt inde probetur ea infusio in paruulis.

Hanc mentem Concilij Viennensis, quam proculdubio legitimam omnino censo, confirmare

mare possumus; quia multo ante illud Concilium habebatur in Ecclesia erronea sententia negans in adultis infusionem virtutum; nam inter errores Petri Ioannis, qui vixit sub Innocentio III. propter quos damnatus, & exhumatus fuit, ponitur iste, quod scilicet *docebat in baptismo gratiam & virtutes, quas vulgo Theologicas vocant, minime infundi*. Sic refert Præcolus lib. 14. *Elenchi heresum in Petro Ioannis*. Alphonsus de Castro aduersus hæreses, verbo *baptismus*, hæresi quarta, & notissime Abrahamus Bzouius tom. 13. *annalium Ecclesiasticorum anno 1199. numero 39.* ergo non est credibile, eandem sententiam, quæ tanto ante tempore vè erronea damnabatur, fuisse postea relictam vè probabilem in Concilio Viennensi, sed solum illam questionis partem, quæ ad paruulos spectabat, circa quos etiam in Tridentino non videtur aperte definita infusio harum virtutum, licet ex similitudine iustificationis per gratiam inhaerentem, quam illis tribuit *sessio 5. can. 5.* videatur etiam virtutum infusio legitime consequuta. Aliqui probant quoad paruulos ex Augustino 3. *de peccatorum meritis cap. 2.* vbi ait auctoritate Dei, & Ecclesiæ comprobatum esse, paruulos baptizatos fideles esse: quare cum non sint fideles actu, sequi videtur ex mente Augustini esse fideles habitu. Cæterum longe alius est Augustini sensus, quem ipsemet explicauerat lib. 1. *de peccatorum meritis cap. 19.* dicens, eos fideles appellari, quia fidem per verba gestantium quodammodo proficiuntur: non ergo de fide habituali debet intelligi.

Secundo probari potest nostra sententia ex scriptura & Patribus, quorum testimonia conueniunt Valentia in 1. 2. *disput. 4. quest. 3. puncto 4.* & Salas ubi supra apud quos videri possunt. Tercio probatur ratione, fidem esse aliquid supernaturale permanens per modum principij ad eliciendos assensus, quia si habitus fidei esset naturalis, non amitteretur per vnicum actum infidelitatis: nam habitus naturales non destruuntur omnino vnicò actu contrario, licet denique aliquantulum diminiui fides autem quolibet peccato infidelitatis deperditur iuxta Tridentinum supra adductum, ergo non est naturalis, sed supernaturalis.

Denique si habitus fidei non esset ex natura sua & per se infusus, sed solum per accidens infunderetur à Deo, haberet eandem naturam, quam habitus acquisiti, & per consequens daret facilitatem, quod est proprium habituum acquisitorum: hanc autem non dat habitus fidei; quia puer baptizatus, licet habeat habitum fidei, non tamen ideo experitur maiorem facilitatem ad credendum, quando fit adultus, quam si non esset baptizatus: imò adultus hæreticus, qui resipiscit, & iustificatur, adhuc experitur postea inclinationem ad hæresim, licet in iustificatione acceperit habitum fidei, ergo ille habitus non tollit facilitatem contrariam, ergo non est sicut alij habitus, qui dant facilitatem, sed sicut potentie, quæ dant simpliciter posse. De hoc tamen dixi in lib. *de anima in tractatu de habitibus*. Vnde iam probari potest, habitum hunc esse in sua substantia supernaturalem, quæ erat altera pars in titulo huius sectionis; quia non apparet, ad quid infundatur à Deo hic habitus, nisi quia necessarius est ad tales actus fidei, quales requiruntur ad salutem: vidimus autem *sectione præcedenti*, non posse requiri talem habitum infusum ad eos actus

nisi quia ij actus in sua substantia supernaturales sunt: ex hoc autem ipso nunc probamus habitum etiam debere esse supernaturalem in substantia. Si enim actus sunt substantia supernaturales, exigunt principium aliquod eiusdem ordinis, & supernaturalitatis, in qua tamen probatione non committitur à nobis circulus, dum ex habitu probauimus supernaturalitatem actuum, & nunc ex actibus ipsis supernaturalibus probamus supernaturalitatem in habitu. Nam ibi non probauimus, actus esse supernaturales, quia exigunt habitum supernaturalem, sed solum ex eo quod datur habitus à Deo infusus propter illos actus, qui frustra infunderetur, nisi entitas supernaturalis actuum tale principium exigeret; dari autem talem habitum infusum, habemus & probauimus modò ex Conciliis, & auctoritate. Vnde rursus inferimus, ipsum esse supernaturalem: quia actus, ad quos infunditur, sunt supernaturales. Itaque non probamus, actus esse supernaturales ex supernaturalitate, sed ex infusione habitus, quam infusionem probamus ex sola auctoritate, & ex infusione habitus probamus, actus esse supernaturales, quia alioquin frustra exigetur habitus infusus: & rursus ex supernaturalitate actuum, habitum debere in sua substantia esse supernaturalem.

Dices, licet actus fidei sit supernaturalis secundum substantiam, & supra naturam intellectus, non ideo debere dari habitum intrinsecum ad eliciendum illum actum: sufficeret enim eleuari intellectum per auxilium intrinsecum paratum ex parte Dei.

Respondent communiter, habitum dari, vè homo connaturaliter operetur per aliquid intrinsecum, licet alioquin posset diuinitus eleuari per auxilium extrinsecum. Sed contra hoc est, quod aqua iuxta communem sententiam, quam defendit Suarez 1. tom. in 3. part. *disput. 30. sect. 6.* non eleuatur per aliquid intrinsecum ad causandam gratiam, sed solum per auxilium extrinsecum; ergo operari per aliquid intrinsecum, non est magis connaturale; alioquin tribueretur etiam aquæ hic modus operandi.

Respondent, actum fidei, (& idem est de alijs virtutibus) esse operationem non vtumque, sed vitalem, quæ ex natura sua postulat esse à principio intrinseco: ideo vè connaturalius eliciatur, datur intellectui virtus intrinseca per quam operetur.

Sed contra, quia licet hæc solutio consequenter reddatur ab iis, qui ponunt habitum fidei, esse adequatam rationem agendi *vt quo*, & intellectum non habere influxum immediatum in actum; hi enim consequenter exigunt aliquid intrinsecum, à quo proxime fiat actus, vt sit vitalis, imò ideo negant posse diuinitus elici ab intellectu per auxilium extrinsecum: Cæterum in vera sententia concedente, intellectum debere immediate influere per potentiam obedientialem actiui in actus fidei, & posse illos elicere per auxilium extrinsecum, non habet vires hæc solutio, nam actus fidei non est vitalis, nec ab intrinseco, prout ab habitu, sed prout ab intellectu: anima enim non operatur per habitum fidei tanquam per aliquid sibi debitum & proprium, sed tanquam per aliquid aduentitium, sicut aqua per calorem: alioquin si formaliter per habitum operatur vitaliter anima, ergo etiam sine influxu immediato ipsius intellectus operaretur vitaliter per habitum, quod communiter negant nostri auctores.

res, & meritò: nam ex hoc etiam fieret actum elic-
citum per auxilium extrinsecum non esse tam vi-
talem, nec tam nostrum (vt ita dicam) quàm elici-
tum ab habitu; ergo actum esse vitalem non pro-
uenit ex eo, quod fiat ab habitu fidei intrinseco,
sed quod fiat ab intellectu; ergo ratione vitalitatis
non magis exigitur habitus intrinsecus, quàm in
aqua exigitur virtus adæquata intrinseca ad cau-
sandam gratiam.

49

Ad obiectionem ergo Respondeo, actum fidei
connaturalius elici à principio intrinseco, quàm
ab intellectu eleuato per auxilium extrinsecum;
quia actus fidei (& idem est de aliis actibus su-
pernaturalibus) ex natura sua est operatio ho-
minis constituti in statu filij Dei per gratiam ius-
tificantem, quæ sicut est participatio naturæ di-
uinæ, ita constituit hominem per modum natu-
ræ in ratione principij radicalis supernaturalis;
cùm autem omne esse sit propter operari, hinc
fit, vt sicut ad animam rationalem, quæ consti-
tuit hominem in ratione naturæ rationalis, con-
sequuntur potentia intrinseca distinctæ, vel non
distinctæ, quibus homo vt rationalis operetur;
sic ad gratiam iustificantem, per quam consti-
tuitur homo in alia quasi superiori natura su-
pernaturali, debeantur etiam potentia ad opera-
tiones congruentes illi naturæ: hoc est, habitus
supernaturales, quibus operetur non vt homo, sed
vt homo filius Dei. Est ergo connaturale homini
grato operari per potentias, seu habitus superna-
turales intrinsecos; quia habet principium radica-
le eorum actuum nempe gratiam; omne autem
principium radicale exigit principium proximum
sibi intrinsecum.

50

Obiectio 1.

Secundo contra solutionem obiectionis primò, ergo in
peccatore non est, cur ponatur habitus fidei ad
credendum: habitus enim dantur homini iusto,
quia ex ipsa gratia iustificante quasi ex radice pul-
lulant illæ potentia supernaturales ad operationes
sibi debitas; ergo cùm in peccatore non sit gratia,
non est, cur exigitur in illo habitus ad credendum,
magis quàm auxilium extrinsecum.

Respondeo negando sequelam, quia licet pec-
catori secundum illum statum non debeat habitus
fidei ex natura rei: debetur tamen illud prin-
cipium ipsis actibus fidei, vt connaturaliter fiant,
qui ex natura sua sunt operationes supernatura-
les, & hominis constituti in statu supernaturali
per gratiam iustificantem, & per consequens ho-
minis habentis habitus intrinsecos ad operan-
dum, quare licet Deus contra exigentiam ipso-
rum actuum voluerit eos etiam elici ab homine
non grato, vt disponat se ad iustitiam: non ta-
men oportuit fieri à principio etiam quod esset
contra ipsorum naturam & exigentiam: quod
fieret si elicerentur sine habitu à quo connatura-
liter debent elici; ideo relinquatur habitus fidei
in peccatore, vt connaturalius procedant actus
fidei à principio: an verò relinquatur etiam in
ipso habitus piæ affectionis, & cur non maneant
habitus aliarum virtutum videbimus *infra dispu-
tatione 17.*

51

Dices, non omnes actus supernaturales suppo-
nunt ex natura sua gratiam iustificantem: imò po-
test esse aliquis actus, qui essentialiter supponat
carentiam gratiæ, vt actus fidei, quo peccator ex
Dei reuelatione crederet, se carere gratia, & actus
pœnitentiæ, quo ex carentia actuali gratiæ dolet
aliquis de peccato commissio. Respondeo, etiam
potest esse actus visionis beatæ, quo videat bea-

tus in Verbo se non habere gratiam, nec lumen
gloriæ; ille tamen actus esset entitativè valde su-
pernaturalis, quia esset contra exigentiam gratiæ,
quæ postulat, non produci visionem beatam nisi
in subiecto grato: sic etiam ille actus fidei, & pœ-
nitentiæ esset contra exigentiam gratiæ, quæ po-
stulat non produci actum huius ordinis diuini,
nisi in subiecto grato, & ideo ille actus esset valde
supernaturalis.

Petes, vnde habemus hanc exigentiam gra-
tiæ? Respondeo, ex eo potissimum, quod dan-
tur habitus virtutum cum gratia, ex quo infer-
tur habitus esse necessarios ad actus connatura-
liter eliciendos, non potest autem hac necessitas
fundari, nisi in hac exigentia gratiæ, vt proba-
tum est.

Contra solutionem obiectionis secundò, non mi-
nus miraculum est, habitum fidei manere sine gra-
tia iustificante, quàm actum fidei fieri sine ha-
bitu, nam sicut actus fidei pendet ex natura sua
ab habitu; ita habitus fidei exigit ex natura sua
habitum gratiæ, vt potentia exigunt essentiam,
quam consequuntur; ergo sicut non esset minus
miraculum manere voluntatem sine anima, quàm
actum voluntatis sine voluntate, ita non minus
est manere habitum fidei sine habitu gratiæ, quàm
actum fidei sine habitu; imò maius videtur, quod
maneant habitus fidei sine habitu gratiæ: manent
enim permanentes & perpetuò cum miraculo
continuo: actus verò solum est transeuntis sine
habitu; ergo ex natura rei connaturalius esset
peccatorem credere per auxilium actuale extrin-
secum, quàm per habitum. Respondeo, negan-
do Antecedens: nam conseruatio habitus fidei
sine habitu gratiæ, solum est miraculosa, quoad
modum (dico miraculosa late loquendo, quia
tenus est contra naturalem exigentiam ipsius ha-
bitus) at verò actus productus sine habitu esset
miraculosus etiam secundum substantiam. Ratio
est, quia habitus fidei, licet ex natura sua petat
conseruari ad exigentiam gratiæ; potest tamen
diuinitus conseruari à Deo sine nouo alio inditum
etiam in absentia gratiæ, sed per eundem om-
nino, quo antea conseruabatur; licet ille influens
sit postea magis supernaturalis quoad modum,
eo quod præterit à Deo sine exigentia ipsius
gratiæ. At verò actus fidei habet dependentiam
physicam ab habitu; imò in mea sententia; quam
docui in lib. de anima, per suammet entitatem
dependet essentialiter à suis principiis, quare ab-
sente habitu necesse est non produci illum actum,
qui antè posset fieri ab habitu, sed alium diuer-
sum, qui per suam entitatem pendeat ab auxilio
extrinseco, vel saltem necesse erit poni aliquam
dependentiam physicam, per quam suppleatur
dependentia, qua antea dependebat ab habitu;
quæ dependentia, (vel etiam ipse actus in mea
sententia) est magis supernaturalis, non solum
quoad modum, sed secundum propriam entita-
tem: nam licet omnes actus fidei sint secundum
suam entitatem supernaturales; adhuc tamen in
ipso ordine rerum supernaturalium reperiuntur
aliqua magis supernaturalia: qualis esset ille
actus factus sine habitu; quia haberet duplicem
supernaturalitatem, (vt ita dicam) Alteram
scilicet communem omnibus actibus fidei, quæ
tenetis sunt supra exigentiam subiecti. Alteram
verò quatenus non peteret ex natura sua fieri ab
habitu fidei, quod est principium connaturale
actibus fidei. Cùm ergo conseruatio habitus fidei
sine

sine gratia non habeat hanc duplicem supernaturalitatem entitativam, non est maior, sed minus miraculum illud, quam actum fidei elici sine habitu.

Obiicies adhuc tertio contra solutionem, quia ille actus, qui fieret ab auxilio sine habitu, ex natura sua non peteret ab habitu, imò ex natura sua repugnaret elici ab habitu, si quidem ex propria entitate haberet non dependere ab habitu, sed ab auxilio extrinseco; ergo non est maior supernaturalitas in eo actu, quam in alio: neque enim est contra naturam ipsius actus, imò iuxta eam, quod non pendeat ab habitu, neque etiam est contra naturam ipsius habitus, cum ipse habitus ex natura sua non habeat virtutem ad hunc actum, sed ad alios; ergo productio huius actus sine habitu non est magis supernaturalis. Respondeo, maiorem supernaturalitatem huius actus, qui fieret per auxilium, & non ab habitu, non nasci ex eo quod ipse actus magis connaturaliter procederet ab habitu, ut probat bene obiectio, sed ex eo, quod ipse actus cum sit supernaturalis, & ordinis divini, supponit quantum est de se hominem constitutum in ordine, & esse divinum per gratiam iustificantem; sicut omnis actus humanus supponit hominem in esse hominis: cum autem gratia afferat secum habitum fidei, consequens est, ut hic etiam actus supponat habitum fidei, non quidem ut principium, sed ut passionem gratiae, quam ex natura sua supponit. Hæc est ergo supernaturalitas, quam iste actus addit, nam ex uno capite supponit ex natura sua in subiecto gratiam, & habitum fidei datum ad eliciendos omnes actus fidei, & ex alio capite ex sua essentia petit non elici ab habitu fidei, quem supponit, quod quidem valde supernaturale est: sicut si daretur actus humanus, qui ex natura sua postularer non procedere à potentia voluntatis quam supponit in anima, sed à sola anima, vel à solo Deo, proculdubio esset valde supernaturalis.

Ultimò obiicies, ergo etiam ad primum actum fidei ponendus esset habitus, ut ille actus connaturalius procederet. Item ad actus virtutum moralium deberent manere habitus infusi in peccatore, ut connaturalius fiant in illo statu. Respondeo, attendita natura rei concedo, nego tamen attendita ordinatione Dei, qui voluit habitus supernaturales non infundere nisi iuxta dispositionem, & meritum congruum præcedens, neque eos conservare, quando peccator proportionatè demeruit eos: quare à peccatore ceteros aufert præter fidem, & spem, quos relinquit propter rationem infra afferendam *disp. 16.* sed tamen adverte id, quod notavi etiam in tractatu de visione Dei, etiam quando actus fidei, vel alij actus supernaturales sunt per auxilium actuale supplens concursum habitus infusi, connaturalius esse, ut fiant per auxilium intrinsecum, quam per merum auxilium extrinsecum: non quidem, quia vitales sunt; quia ut paulò ante dixi, eorum vitalitas non provenit ex eo, quod fiant ab habitu, vel principio intrinseco supernaturali; cum neque habitus infusus, neque principium intrinsecum supernaturale sint principia vitalia; nec homo, quatenus per illa operatur, formaliter loquendo, operetur vitaliter, cum non se moveat propterea ab intrinseco, hoc est, per aliquid proprium sibi, sed per virtutem alienam ab extrinseco sibi provenientem. Aliunde tamen requiritur connaturaliter loquendo, quod principium illud, siue

permanens, siue transiens, sit intrinsecum & non extrinsecum: quia nimirum in genere loquendo cum effectus comparatur ad suam causam, ut ramus ad suam radicem; connaturalius est, ut quantum fieri possit, effectus oriatur à causa sibi proportionata, & quæ in sua virtute contineat effectum, vel totaliter, vel saltem partialiter. Quare quando causa aliqua secundum se non habet proportionem cum effectu, oportet, ut accipiat saltem in se aliquid, per quod in actu primo proportionetur cum effectu producendo, & cum in se contineat, ideo intellectus, ut producat actum supernaturalem, ad quem de se non habet proportionem intrinsecam, proportionatur intrinsecè per habitum infusum intrinsecum, per quem iam est causa; intrinsecè proportionata ad talem effectum, & illum in se continet. Quando verò deest habitus infusus, connaturalius erit, ut eleuetur per aliquam virtutem intrinsecam saltem transeuntem, per quam causa sit in actu primo proportionata, quam quod per merum auxilium extrinsecum eleuetur per quod intrinsecè non sit magis potens, quam antea erat. Quamvis enim Deus de potentia absoluta possit etiam hoc modo eleuare per auxilium extrinsecum, dispensando in illa necessitate proportionis prærequisitæ in actu primo: magis tamen iuxta rerum naturam est, ut eleuetur per aliquid intrinsecum, unde si in sacramentis ponenda esset causalitas physica in gratiam, dixi, magis connaturale esset, ut Deus eleuaret in actu primo aquam, v. g. per aliquam qualitatem intrinsecam ad gratiam producendam; quæ quidem qualitas non ipsa sola ageret, sed simul cum substantia aquæ, sicut habitus infusus non solus agit, sed simul, & immediatè intellectus etiam, vel voluntas creata: deferuiet tamen qualitas illa intrinseca, ut aqua in actu primo esset intrinsecè proportionata cum effectu producendo, & gratia non oriretur à causa sibi omnino improporionata. Vnde vides, habitus infusus ex duplici capite requiri, ut actus supernaturales connaturalius eliciantur. Primo propter rationem supra traditam quatenus actus supernaturales sunt operationes ordinis divini, quæ ut connaturaliter fiant, debent supponere hominem constitutum in ordine divino per gratiam habitalem, quæ, cum sit prima quasi natura, & essentia in illo ordine, & principium radicale, exigit potentias permanentes eiusdem ordinis divini, per quas proximè operetur actus sibi proportionatos. Secundo & magis vniuersaliter, quia, ut ij actus magis connaturaliter fiant, debet principium in actu primo proportionatum esse cum effectu, quantum fieri possit, atque ideo per aliquid intrinsecum. Quæ secunda ratio procedit adhuc, quando deest habitus permanens, ut si adhuc eleuandus sit homo ad actus fidei, vel alios supernaturales, eleuetur potius per aliquam qualitatem intrinsecam, quam per auxilium merè extrinsecum; de hoc tamen latius in dicto tractatu de visione Dei, vel in tract. de gratia dicendum erit. Nunc sufficiat breuiter retigisse.